

és a Bahama-
találtak s e-
nem csak bú-
mert a mel-
nem bántják
valamint min-

ajánlja: hogy
s ezzel öb-
fogfájást éve-

oit egy szol-
London ut-
nyesen öltöz-
rnyezve rop-
Az orvos rá

le, a ki soha
rel üzöd azt,
ajt?

svos, engedje
nyépesebb ut-
ny ember jár

n valami ezer.
n ezek közt
nélküli józan

znak.
az én fele-
magát gyó-
olyamodik.

dságuk ezen
ék a fenne-
él, és pedig

János,
János,
Tivadar,
József u-
következőleg

tét a sza-
n 3 hónapra

ben 45 kr.
36 "
20 "

ények mel-
s. első aus-
társulat
sége.

onstantin.

a.)

csak nem
azok fe-
san hasz-
atással is
elődök
feltalal-
SZERES

a fog-
gártat-
i és nő-
kony be-
inélfgva
az em-
k — mű-
a alkal-

itési ve-
legna-
ágban
ajczárért.

Előfizetési ár:

Évnyedre vidéken	2 ft. 50 kr.
helyt	2 — 24 —
vidéken	5 — 40 —
helyt	4 — 48 —

HETILAP

A Hetilap megjelen hetenként
kétyszer, szerdán és szombaton
egy-egy íven. — A hirdetések
négyezer hasabozott sorának
ára 3 pkr.

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

44. szám

Kolozsvárt Szombat aug. 13.

1853.

Tartalom:

Ügyeljünk mert megcsalnak. *Egy gazda.* — Erdély nevezetes rónái. I Agyagfalvi rét. II Balásfalvi rét. III Bogát. — Bortermesztés az austriai birodalomban. — Egy keserves éjszaka. Novella *Dózsa D.* (végzet). — Levelkezés: Dézs; Teke; Brassó. — Hírfűzér. — Mozaik. — Hirdetések.

Ügyeljünk, mert megcsalnak.

Kevés öröm és tömérdek boszuság, mi a szegény gazdát minden lépten-nyomon mint árnyék követi mostanában ügybajai vezetésében. Mintha gyakran maga a természet is kezdet fogna az emberekkel oly czélből, hogy a szorgalmas gazda békétírését próbára tegyék.

De ez talán nem a jelen tized kirekesztő születeménye; mert hiszen már a hajdonkorban is szerették az emberek a gazdászlatot szolgáló foglalkozásnak tekinteni s mint ilyet szolgálak kezére bízni; különben mirevalók lettek volna a munkakerülő görögöknek a piriokek, penistek és peloták? és miért mondotta volna a legnagyobb görög politikus: „az egyszer elismert dolog, miszerint jól szervezett állam polgárainak a lehető legkevesebbet kell bajlódni oly munkával, mely az élet szükségét fűdőzését célozza.”

Nemzetünk története igazolja, hogy eldödeink is a politika e legnagyobb tanításával tartottak. Had és vadászat mindig kedvesebb foglalkozás volt előttük, mint a szántásvetés boszusággal járó munkája; ez tehát a foglyok, szolgák, később a jobbágyok osztályrészebe jutott. Elég az hozzája, hogy a gazdászlat szolgáló foglalkozással lett, s így sokkal alantabb álló, mintsem nemes foglalatossághoz tartoznék, mi utoljára a semmittevésbe ment át.

Mind a mellett is, hogy hagyományos ösi intézvényeinkhez hiven ragaszkodom, az ily semmittevésbe átment nemes foglalkozással kibékülni sehogy sem tudtam, s mert a sors kevés birtokot is adott, gazda lettem.

Ha a csizmadia, vagy kovács fia, ki apjától a szükséges eszközökkel együtt a mesteriséget is legkönnyebben örökölhetné, az örökséget nem akarja használni, hanem a helyett más bizonytalan életpályát választ, eszélytelenséget követ el; bizony — gondoltam magamban — épen oly eszélytelen az is, kinek a sors földbirtokot adott s azt elhanyagolja azért, hogy más, talán bizonytalan idejű hivataloskát kaphasson. Én tehát gazdászathoz fogtam, hiszen — az is eszembe jutott — hogy a nagy rómaiaknál az eketarót nem egyszer diszittete győzelmi babér s legfőbb hivatali bot, s általában a szántóvetők a legnemesb néposztályt képezik; s hogy a rómaiak a szántásvetést még akkor is szabad emberhez legméltóbb foglalkozásnak tartották, midőn férfiai már el voltak pihulva.

De mit beszélék, hiszen én tulajdonképen számtalan boszuságaim egy okát akarnám nyilvánossá tenni, azért, mert talán ez által is használhatók ügyfeleimnek. A takarmányt tartván a gazdaság lelkének, a tavaszon egy jó hirben álló kolozsvári kereskedőtől löhermagot vettem, ha jól emlékszem mázsája 42 pft-ba jött. Mihelyt magom megérkezett jól elké-

sztelt földbe, melyben a mult évben burgundi répa termett, szép tiszta haricskamaggal elegyítve elvettem. Midőn láttam, hogy a védnövény gyanánt szolgáló haricska oly állapotban van, hogy zöldtakarmánynak le kell kaszálni; megrendelem lekaszálasát és megételeését; de eselédeim jelentik, hogy a marha nem akarja enni. Magam utána látandó a dolognak, nézém a haricskát. S mit látok ki mondhatlan boszuságomra — zöldtakarmányom tele van gomborkával — mit az isten földén semmiféle marha sem eszik meg. Megnéztem a most könnyebben látható löhervetést is, de az ritka, nem sok öröme van benne kilátásom. A gomborkát aztán összegyűjtöttem, magvát majd az olajgyárba adom, mázsájáért — mit én 42 pft arányában vettem — majd tán adni fognak 3 pft; s szalmáját beáztattam, hátha lenesgőpótló lenne belőle.

Honnan jött a gomborka-mag közbe? kétségen kívül nem másunnan, mint a kereskedő fiókjából; s minthogy ez is Pestről rendelte a magot, a pesti kereskedő pedig megint mástól, vagy talán a természetőtől; ki tudná kifürkészni a szemtelen család eredeti kútját? Az ily család természetesen a kereskedő hiteltel is rontja, de a gazdara nézve többszörösen káros, először mert drága pénzen veszen olcsó gomborkát, mert egy évi zöldtakarmánya prédába megyen, mert löherése silány lesz.

A gomborkamag a luczerna- és kivált a löhermaghoz annyira hasonlít, hogy az avatott szem is nem egykönnyen ismeri meg a csalást. Amde a kereskedő felelős kell hogy legyen árucikkeért, mint szintén neki is jótálat kell kívánnia kereslítőjától. Már akár a természetét, akár a szerkesztés hozta a vegyítést folyamatba, azt a vevők áldása bizonyosan nem kisérendi. Egy gazda.

Erdély nevezetes rónái.

I.

Agyagfalvi rét.

Székely-Udvarhelyhez egy órára esik Agyagfalva, mellette a nagy Küküllő balpartján egy völgyet metsz keresztül az országot, melynek hossza egy óranegyedet tarthat. Ez azon híres agyagfalvi rét, melyet a régi és újabb időben a székelység nemzetgyűlés helyül használa.

Régibb időkbeli legnevezetesebb az 1506-beli, melylyel Ulászló alatt ugy látszik egy forradalom lett befejezve.

E mozgalom onnan keletkezett, hogy midőn Anna királyné II. Lajos szerencsétlen királyunkat szülné, régi szokás szerint a székelyeitől ökor-adót kértek. Mivel pedig fél százada telt el, hogy egy királynak sem született volt fia, a székelység megfeledekezvén tartozásáról, az adót megtagadta. A királyi adószedők erőszakhoz nyultak, a székelység erre Udvarhelyt 1505-ben összegyűlt s végzést alkotva, mely által a végzés szavai szerint: „minthogy országoknak ritka gyűlése miatt, sok dolog újra megrázása, mely országoknak közönséges népét illetné, napról napra halad“ e gyűlésben 17 birát állítanak Székelyország

élére, mely kormányzana. Mire e gyűlésben a nemzet mind a három rendje, primor, löffő és közrend esküt teve le.

Erre fegyvert ragadtak s az ökorhajtókat leöldösték s kützék a székelyföld határaitól. Tomori Pál is megjött a királyi sereggel s Maros-Vásárhelynél csatára kerül a dolog, de a fiatal vezér a csatát elveszti s életét is csak sebekkel mentheté meg.*)

Erre hihetően új seregek s békitők jöttek, s a székelység letette fegyverét.

S ugy gyűltek össze megint más évben Agyagfalván, mint Udvarhely majorjában s gyergyai Lázár András főnsége alatt végzést hoznak, melynek lényege az előbbivel merőben ellenkezik.

Meghatározzák ugyanis: „hogy ennekután a senki pártítás okáért gyűlést ne indíthasson s magához embereket venni ne mérésszeljen, mint közelebből; s ha a király tisztviselői bántalommal illetnék a nemzet valamely részét, ne üssenek pártot, hanem egy helyre gyűlve egymást támogassák a király megtalálásában; s ha valaki pártot ütne, az száműzessék Székelyországból, marhája kapsira hagyassék s kegyelmet csak a nemzettől nyerjen. E végzés megtartására is mind a három rend letette esküjét.

Ugy látszik, az udvarhelyi gyűlés elragadta volt a kormányt a király tisztviselői kezéből s azt 17 forradalmi férfiakra bízta; az agyagfalvi gyűlés pedig a rendes kormányt meghajolt.**)

Korunkban is volt székely gyűlés Agyagfalván, melylyel azonban nem befejeztetett, hanem kezdetelt a forradalom. 1848-ban augusztusban, Berzenczei László, marosszéki képviselő lejtött mint kormánybiztos a székelyekhez, s mikor látta, hogy az oláhok Balásfalván szüntelen gyülekeznek, s fegyveres készsületeket tesznek: önféjétől a nemzetet felhitta Agyagfalvára. Határnapul octobr. 15-két tüzte ki.

A gyűlés hirdetését mind a katonai, mind a polgári kormány rosztalta; s miután visszahúzni nem lehetett, a főkormányzók elnököt küldte.

A gyűlés oct. 15-én mintegy 40—50 ezer fegyveresen, láncsásan felgyűlt székelység közepette nyílt meg. A rét közepén egy házalaku szósék állott, az elnök és szónokok számára. A nép harcizorban, utcákban sugárzott ki a szóséktől kifelé, zászlóaljanként. A szósék alatt és körében nők és hírlapírók foglaltak helyet. A rét szélén a szekerek, s lovak tábora volt elszórva.

Három napig folyt a tanácskozás. A harmadikon a fegyveres nép tábora indult Marosvásárhely felé... Több csatát állott... Mignem a katonai kormány Gedeon altábornagyot sereggel ellenük indította, s őket nov. 5-kén Marosvásárhelynél szétverve, hazájokba visszaszította.

II.

Balásfalvi rét.

Balásfalva az egyesült görögíthü püspökség s fótanoda székhelye. Medgyes és Enyed közt fekszik mindeniktől mintegy két mértföldre.

*) Istvánfi. Libro V.

**) Székely nemzet constitutioi. Pest 1816. 26—40. l.

A falutól délkeletre a Küküllő partján réterül: nevezetes szerepet játszott Erdély életében.

1659 vége felé, a budai pasa, a mint Temesvárra kiindult volna, itt kipihente magát. Némely lakosok a Rákóczi izgatásából a legeltető törökökre csaptak, de a törökök nehányat elfogtak, a pasához vitték, ki fülöket és orrukat levágatván, ekéjekhez viszszeresté.*)

1687-ben Károly lothringeni herceg itt táborozott, míg közte s az ország küldöttei közt a Transactio Lotharingicanak czimezett szerződés oct. 27-én létrejött. E szerződésnél fogva Erdély, mely az Austria alá tért Magyarhontól külön szakadva, másfél századon át független országot képezett: itt hajtá fejét vissza a magyar korona alá.

1703-ben 35,000 embere táboroz itt Rákócziak.**)

1848 maj. 15-én az oláhok gyűlést tartának. Helye e rétet vala, mit ekkor Campu liberteci, szabadság mezejének neveztek. A ropant néptömeg hasonlóan volt elrendezve, mint az agyagfalvi. E gyűlésre több gyűlés következett azon évben, s ennek az oláh népfelkelést szervezék.

III.

Bogát.

A Bogát pár □ mértföldnyi térség az Aranyos jobb partján, Torda mellett. Tulajdonkép Aranyosszék nehány falujának közös szántófölde és kaszálója.

Itt hajdon faluk feküdtek, melyeket a tartárjárások feldúltak, elpusztítottak úgy, hogy ma csak oklevelekben látjuk nyomukat. Ugy szállt e térség a szomszédos falukra.

E szántók sajtóságos kiváltsággal bírnak: senki pénzben el nem adhatja. Hanem ha valaki megunja birtokát, háromszor vetellen hagyja földét, s akkor azé lesz, ki pünkösdi reggelén előbb elkereszezi magának. S ha valaki magtalanul hal el, szomszédai kilesik belőle a lelket, akkor lóhalálában ide futamodnak, s ki előbb megérkezett, s előbb veté kapját görgöngyeibe, a lesz birtokosa. Történik, hogy két három követelő is egyszerre érkezik: akkor győz a jus fortioris.

Portermesztés az austriai birodalomban.

Europa államai között az austriai birodalom bir legkiterjedtebb szőlőmiveléssel; azaz 216²/₅ austriai □ mfdölon foglalokznak. Azonban Jung szerint Franciaországban a szőlőmivelés 1,972,340 hectare vagy is 32,467 austriai nszegmföldet foglal el (mikép alig látszik hihetőnek) s így Franciaországban az összes földterület ¹/₂₂ részén szőlőmivelést üznek, mialatt ez Ausztriában az összes földterület csak ¹/₅₃-dik részén történik. Ennél fogvást a bortermő föld minden 1000 lakosára esik Velenczében 184 hold, Dalmátiában 280 hold, Horvát és Tótországban 154 h., a Szerb Vajdaság és temesi bánóságban 94 h., Magyarországon 84 h., Lombardiában 79 h., Tirolis és Voralbergben 69 h., Styriában 52 h., alsó Ausztriában 51 h., Tengermelleken 47 h., Erdélyben 46 h., határörvidéken 45 h., Krainában 34, Morvában 17. Csehországban 1, az összes birodalomban 57. h. A szőlőmivelés legterjedtebb tehát a lombárd-velencei királyságban, Dalmátiában, Magyarországon s ennek néhai melléktartományiban.

A termelt bormennyiség tekintetében is az austriai birodalmat valamennyi europai állam közt csak Franciaország mulja feljül, mely Jung szerint (mikép szinte nem hihető) évenként 36,783,223 hectolitret (vagy is 64,966,400 alsó austriai akót) jövedelmez. Az évi termés középleges mennyisége alsó austriai akók szerint tesz:

*) Joann. de Bethlen. Libr. II.
**) Cserei.

Alsó-Ausztriában 1,977,600 akót, Felső Ausztriában 200 a., Styriában 1,366,300 akót, Karantánban 1400 a., Krainában 353,000 a., Tengermelleken 700,306 a., Tirolis és Voralbergben 825,000 a., Csehországban 50,000 a., Morvában 565,200 a., Bukovinában 300 a., Dalmátiában 1,200,000 akó. Lombardiában 2,250,000 a., Velenczében 3,526,000 a., Magyarországon 18,582,000 a., Szerb-vajdaság és Temes-bánóságban 4,341,000 a., Horvát- és Tótországban 3,608,000 a., Erdélyben 1,536,000 a. Katonai határörvidéken 636,300 a., az összes birodalomban 41,498,900 akót.

Következőkép egy hold ad a vajdaság és bánóságban 30 akót, Magyarországon 26, Styria, Horvát- és Tótországban 25, Alsó-Ausztriában 24²/₅, Tengermelleken 22¹/₅, Krainában 21, Morvában 17¹/₅, Csehországban 16, Dalmátiában 15¹/₅, Erdélyben 14¹/₅, Karantánban 14, Katonai végvidéken 13¹/₅, Tirolis és Voralbergben 15, Lombardiában 10, a Velencei tartományokban 8, s az összes birodalomban 19¹/₂ akót. Ö. C.

Egy keserves éjszaka.

(Végzet.)

Dózsa Danitól.

VII.

Sandri öcsém elkötén estebédjét, jónak láttuk úgyunk felé vonulni, az álom úgy is mind inkább kezdte erőt venni rajtunk.

Egy utal kedves felfödözést is tettünk, egy csomag gyufát lenék a konyhán, mely által könnyebben juthatánk azon szerencséhez, hogy mécsvilágnál feküdjünk le.

Körülnéztük az ördögüző világosságban szobánkat, úgyunkat, igazítánk a min lehetett, s im rákadánk az éktelen hang dalnokára, mely pár óra előtt úgy fölvert édes szenderünköt.

Egy kakas ült a gócz tetején mélyen álmódozva.

A vállalkozó Sandri átengedve ismét nekem a castrum dolorist, a löczak előtt kezdte velkezni, s nem nagyon rettegeve az áthüléstől, feltárta az ablakot, melynek hűs lége reám talvolabb esőre igen kedvesen hatott.

De igen boszantá őt Lászlónak a filozóf-nak igen boldog és delicat álma, s addig is, mig résünk lehetne boldog álmódzásait az éjfélkor hallott kardcsörgés hírével megzavarni, nem mellőzte el az alvó kakast csendesen levéve, a filozóf fejéhez oly közel és úgy helyeztetni, hogy a közelebbi kakas-szóláskor épen fülébe sikolthasson.

Lepihenénk, de az én lelkem tele volt a rákok halálától birozadályal, talán azért, hogy bekövetkezendő calamitással igazoljam Plautus azon mondásait: „non bonus somnus est de prandio.”

Végre csakugyan elaluvám, álmomat viaskodó és haldokló rákok kísérték, egész rákcsatákat láttam, rák-forradalmat, melyeknek magyarázatul azon eszmét vettem fejembe, hogy más irányt veendek azon emberek és nemzetek, melyek ekkorig mind csak retrograd haladtak.

De egyszerre különös és irtózatossikoltás riaszta fel s bizonyosán ijedtemben lerüg-tam paplanomat, mert az épen fölébredésem percében oly súlylyal zuhant alá ágyamból, hogy én egyebet nem képzeltem, mint hogy azt egy beleszipeszkedett óriás rák rántotta le rólam, mely nem sokára egy skorpion duhével fog engem attaqueirozni.

És hogy helyzetemet jellemezzem s egyszerűs mind kitüntethessem, minő tanult és olvasott arszlán vagyok én, emlékeztettek Tibullusnak helyzetemet jellemző distichonára:

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent.

Én is elég gyenge voltam reszketni az állam által szőtt rémképek előtt, s hogy retentetesen meg lehettem ijedve, bizonyos, más-különbem nem bírhattam volna akkora gymnastikai ügyességgel, hogy az öl magas ágyból épen a ház közepére talpra szökjem. Meglepett engem valóban azon révedező félelem, mely az álmorzadály közt szokott előállani, s mely az éberléti gyávaságnak töszomszédja.

A rémleges jaggatás és szuszogás riadózó zaját a fölriasztott kakas kerécselése nevelte, melyet a félálomossá fölserkentett filozóf morgása tetéztet.

De én, mint mondtam, még csak fél éber állapotomban valék, s a zaj sokkal rémületesnek tetszett halló érzékeim előtt, mint minő valódiilag lehetett, s nem bámulhatni, ha ijedelmes zavaromban némi kétségbeesett aggodalommal kiáltám:

— Jaj Sandri! Sandri! a rák eszi a macskát!

— Ne félj, mert már megfogtam, itt van — szólt hősiesen Sandri.

— Mi van ott? kérdém ébredve.

— Hát tudja az ördög, mi ez, de valami állat — szólt küzdve, susogva Sandri.

Ezalatt én is egészen fölébredtem s megismerém a kétségbeesett macskanyávogást s Sandri öcsém szuszogását, muszogatását.

Mécsét gyújték s az esemény szinteréhez, Sandri löczáihoz siettem.

Sandri fennült eléggubbaszkodva s egész mügonddal dürczökölt valamit ágyában, mig kezei közül a macska és gyermekhang közti sikoltozás hallszék folytonosan.

Láttam Sándor lábühvelykét s bokáját kinyulva az oda facsarodott lepedők közöl, a hüvelyk mellett egy koncorgó macskafark látszék s fennebb egy kimarjult forma macskaláb.

Láttam, hogy Sandri egy nagy kandurral csatázék, s úgy összebonyolodtak ott a lepedősodrás közöl, hogy kibontakozásuk nem egy percz feladata leendett.

Sandri kezei s lábai vérbe voltak köpülve. A gyertyafény őt is észre hozta, ki-sebszerűnek kezdő látni a veszedelmet s az ártatlan kandurnak ütlevelet adott.

Elég tárgyunk lön a kölcsönös gúnyra s nevetkezésre, melyből minthogy a fölébrült filozóf is osztakozni kívánt, mink sem késztünk jó kedvét az éjféli után hallott kardcsörgés hírével lankasztani.

E közben hajnalodni kezdett, mert újból elszenderülénk; hja de ez éjre egy morzsa sem jutott nekünk Morpheusz kezgyéből.

Egy igen kellemetlen kang újra kiverte az álmot szemünkből.

Háp, háp, háp, háp, háp! hangzék folytonosan.

Letekinték a tulipános ágyból s im láttam, hogy alatt egy récze alá s föl sétálva tanulja a revocatiót.

Erre már én is elkeseredtem eszembe jutván az én iskolai életem.

— A farkas hordjon el, tógátus diákja! kiálték egész duhvel s cipőimet a récze után dobtam; amaz pedig egyet biczent előbb s újra egész flegmával kezdte repetálni: háp, háp, háp.

A récze e szavallati készsége s kifogyhatlansága olvégre nekünk oly jó időtöltést kezdé szerezni s annyira ingerelt piquante megjegyzésekre, hogy végre közös kaczaj közt öltözködni kezdünk, lemondva ez uttal minden álmoról.

Igy töltünk mink egy keserves éjet egy menageriában.

VII.

A mint annyira reggeledett, kimentünk a szabadba, ugyan akkor jött ki szobájából a szép asszonyka s férje, kik azonnal kisuhan-tak a kapun s összefutkosák a szomszéd fürdő vendégeket.

Reggelizni újra visszajöttek. A szobában egy kardot fedeztünk fel.

— Kie e kard? kérdezém.
 — Sajátom, felelt a férj, nemde pompás damaszki? tegnap vásároltam.
 — Mi a tatár delog ez, gondolám magamban — tehát az éjen érkezett még? kérdém.
 — Igen, épen mikor Sándor.öcsénk a rákot szorongatta — szolt a férj.
 — Ah bocssás meg, szép asszonyka! gondolám magamban, a filozófnak pedig arczáiról látszott, hogy tánczolt még a lelke is.
 — Hja így jönnek sokszor gyanuba az ártatlanok.

Kiindultunk a fürdőtavak felé, azon nagy tóhoz irányozva utunkat, hol tavaly naszádokban élveztük a fürdés gyönyöreit.

— Igaz-e, igaz-e, állak el útunkat a szomszéd fürdő-vendégek; igaz-e, hogy az éjjel Ottiliát ablakvisit közben lepték meg kegyetek.

— Mi a tatár?
 — Nő miért tagadni, már hallottuk.
 — Kítől hallottak az urak ily sületlenséget?

— Az már nem kérdés, elég hogy hallottuk.

Tapasztalok, hogy az egész vendégsereg közt szétfutott Otilia gyanusításának híre, mit mink szerfölött restellettünk.

— Honnan terjedhetett szét e hír? tusa-kodánk, mignem végre nyomára jöttünk, hogy a szép asszonyka férje hallgatta ki a konyhánai conversatiót, s a ma korai látogatás csak e hír terjesztésére volt szánuva.

Hja, a szép asszonykák mindig irigykednek a szép leánykákra.

— De mink pletykába voltunk keveredve s ez malheur.

Mig ott az út közepén tétováztunk, egy batár kezdte közeledni felénk, melyben nagy bámulatunkra Ottiliát pillantottuk meg mámajával.

A mint megláttak, megállottak.

— Megérkeztek önök, szolt a mama szívelyességgel — napok óta várjuk, hogy beváltásák ígérteket.

— Mi a tüzes guta ez? mormogá magában Sandri.

— Nem tisztelkedhetünk tegnap nagysádtoknál, mert nagyon későn érkezünk.

— Nem is valánk hon, tegnap délután átrándultunk Paulina barátnémhoz, hogy az ide jövetelre rábeszéljük; s most korán sietünk haza élvezni a reggeli fürdést; remény-lem, ebédre lesz szerencsénk önökhez.

— Ah csókoljuk kezeit — mondám, s érzém, hogy nem csak az ebédet, de a szép Ottiliát is felfaltam volna örömeimben azon kedves meggyőződésért, hogy az ablakszercelem hősnője nem ő vala.

Még délkor megtudtuk, hogy az egy vidéki leány volt, Ottiliák kegyence s a fiatal nevelőnek szerelemteljes mátkája.

Bevégzem most calamitásaink sorozatát, de azon végmegjegyzéssel, hogy a mi egyszer fürdő, legyen fürdő, hanem Oknafürdő kényelmeit élvezze más.

LEVELEZÉSEK.

Décs, aug. 6-án. A napokban három nevezetes vendégünk volt. Róm. kath. püspök Haynald ő mlga, katonai vidéki parancsnok vezérőrnagy mlgos Chavanne ur, és főtörvényszéki elnök Függer ur, mindhármán hivatalos körutjokat tevék. Az első azon kitünő innepélyességgel fogadtattott, melyet a vallás méltósága megkíván s mely városunknak csak becsületére válhat; a két utóbbi magas vendég itteni megfordulásától is csak jó következtetéseket várhatunk.

Folytatom a mult levelemmel félbeszakasztott közleményeimet a színházról:

Julius 28-kán. „Nem mind arany a mi fénylik“ czimú angol vígjáték adatott,

mely noha angol szellemben irt komoly vigjáték, mégis tetszett, korszerű nemes irányáért s helyi érdeke miatt, mivel az életviszonyok azon ferde felfogása van kijátszva, midőn a születési fensőbbég a valódi érdem felébe tolatkodni erőlködik, csupa aristocrat szellemben, mire nálunk is nem kevés példa van társas életünk szinterén, pedig a darab nem udatott szokott kerekdedséggel, minek talán az új szereposztás volt oka.

Jul. 30-án. „Angolul“ vigjáték hozatott színtre Tóth Soma jutalmául, ki kozákul és tóttul tánczolt a darab végén és pedig oly remekül, hogy megerősíte azon meggyőződésünkben, miszerint ő ma legelső character-tánczosunk; kapott is virágkoszorút egész hallommal, melyet kedves női kacsók csináltak és hajtottak; szóval, a mi Oliva Pepita a bécsieknek, az most Tóth S. a dézsieknek. A vígjátékban a Rónai pár és Károlyi tüntettek ki igyekezetet.

Jul. 31-kén. „Az elátkozott herczeg“ Eduárd és Kunigunda szerű isméllesekéből álló nemes vasárnapi darab; ugyan azon cselekvények az unalomig vitt bonyolítása, minden változatosság nélkül, melynek még Tóth S. sem tudott érdeket adni a czimszerepben.

Aug. 2-án. „A Sz. Tropezi urnó.“ Az ugynevezett méregkeverési tükör előtti jelenetben Rónai mint Móriéz, annyi psychologiai erőt fejtett ki arc- és tagjátékában, mennyit csak hosszabb tabulmányozás s lélektani buvárlat kölcsönözhet. A czimszerepet Szabóné játszta.

Aug. 4-én. „Bácsi.“ Szép számu közönség előtt; a czimszerepben Károlyi mulattatott, Rónayné, Vilmos, kedves jelenet volt, s e szerepben nálunk már működött Cornelia nővére leghivebb képmása; mindketten hivattak.

Ma a „Haza tértek“ adatnak az Albisi pár jutalmára. — Kedden új bérletben a „Rózsa királyné.“ M. M.

Teke. aug. 2-kán. Rom. kath. püspök ő méltósága körútjában helyegünket is érinté. Mint mindenütt, ugy itt is a főpásztor ünnepeles fogadtatásban részesült. Elutazásakor a kocsisok ki akarván tenni magukért, oly gyorsan hajták a lovakat, hogy feldönték a hintót, a melyben a püspök ur egy plebanus uralt; a gondviselés azonban komolyabb szerencsétlenségtől megmenté s utját nem sokára tovább folytathatá.

Brassóból írják, hogy kat. és polg. kormányzó urunk e hó 6-kán oda érkezett s kitünő tisztelettel lön fogadva. Másnap Törösvár felé kirándulást lön, honnan estvére visszatért. 8-án a közzintézeteket szerencsétlétő látogatásával s elfogadá a különböző hivatalok főnökei tisztelegését. Ugyanaz nap délután a tömösi szorosra tön kirándulást s 9-kén a bodzai szoros felé elindult. Utjában mindenütt es. k. vidéki biztos Bogdáni ur kíséri.

Az itt mulató m. színész-társulat másod-ik előadása „Ernani“ volt, ép oly kitünő tetszés közt és sikerrel, mint az első.

Kolozsvár augusztus 12-kén.

* Kolozsvári polg. biztosítéki intézet mult hó 31-kén szervező gyűlést tartván, nem lesz érdektelen annak tárgyait röviden elősorolni:

A pénztár-tisztek beadott számadása szerint intézet bevételei

Az 1852-ik év folyama alatt tettek:

- a) 1851-ről átjött pénztári maradvány 46 f. 50 k.
- b) Tagok 1852-ki tételei 6050 „ 33 „
- c) Kamatoló tőkék kamatai 1228 „ 23 „
- d) Tagok igatási díja 27 „ — „
- e) Visszafizetett tőkék 2040 „ — „

Öszvesen 9392 f. 46 k.

Kiadása i

- 1. Tagok által kivett saját pénzek 8912 f. 52 k.
- 2. Tiszti és kezelési költség 271 „ 32 „
- 3. Kamatra kiadott tőkék — „ — „

mindössze 9184 f. 22 k.

E kiadást a bevételek-ből kivonva, készpénz maradvány 1852-k év végén, 108 f. 22 k.

melyhez adva az ugyancsak 1852-ik év végén lévő kamatoló tőkék 32.760 f. — k.

összevétel, a biztosítéki intézet általános állása 1852-ik év végével 32,968 f. 22 k.

Ez összevételhez adva az azon év végén volt, s bészédés alatt álló 3266 f. 36 k.

kamat hátralékot, az intézet tevőleges állása 36,234 f. 58 k.

ebből tagok sajátja 34,956 f. 8 k.

a felüleges 1,278 f. 50 k.

közpénzalap tulajdona.

Tagok száma 1852-dik év végén 192, — azaz: keblbi és idegen tag 172. árvák 10. társulat 5. egyházak 5.

A gyűlés meghatározá, hogy azon tagokat, a kik szabályszerűleg kötelezett havi bevételeiket eddig a pénztárba beadni elmulaszták, ezen tül körlevél általl figyelmeztessé, hogy az ily tagok, ha a multa visszahatólag nem is, jövőre ezen köteleességeket annyival inkább teljesítsék, minthogy a pénztártisztek utasítást kaptak a mulasztók irányában a 15 szabály rendeletét szigoruan követni.

A kamat hátralékok bészédése törvényes fellépést igényelvén, s azzal a pénztártiszteket terhelni nem lehetvén, e közgyűlés intézeti biztossá volt ügyvéd és tagtárs Bányai Vitalis urat nevezte ki, törvényes megbízó levéllel leendő ellátását a választmányra bízván.

Szervező közgyűlést közelebbi években nem tarthatván, s e miatt az intézet tisztjei szabályszerű álláson kívül lévén, azoknak választását a közgyűlés a 43-dik szabály értelmében határozta folyamatra indítani, jelenleg az igazgató s a négy idősb választmányi tagok helyébe újak választását állítván meg, minek következtében a titkos szózatolások megtörténvén.

Igazgatóvá: Vinkler Ferencz, választmányi tagokká: Balás József, Nemessányi Ferencz, Papp József, Schütz János, és az eddigi négy utolsó tag közül igazgatóvá lett Vinkler Ferencz helyébe Kele Izrael megválasztattak.

Jelenleg tehát az intézetnek kezelő tisztjei: Igazgató: Vinkler Ferencz. Pénztárok: Gut János. Ellenőr: Filker Elek. Választott tagok: Akontz János. Bányai Vitalis. Fröhlich Frigyes. Balás József. Nemessányi Ferencz. Papp József. Schütz János. Kele Izrael. Jegyző: Lórincai Mihály.

H I R F Ū Z É R .

* Kolozsvár, aug. 12-kén. Püspök ur ő méltósága tegnap, e hó 11-kén hagyá el városunkat ép oly ünnepeles hangzúgások közt, mint minő érkeztek hangzott eléje. It léte alatt látogatásával szerencsétlétő több nevelő s más intézeteinket s mindenütt, a hol megfordult nyájias, leereszkedő modorával a legkellemesebb benyomást tette. Sokan fordultak hozzá anyagi és szellemi vigszért, és senki sem távozott kiélgetetlenül, s ha püspök ur ő mlga szerénységét kimélni nem akar-nók, több esetet hozhatnánk fel valódi keresztény s emberbaráti szívózsága behozonyítására. Elmondhatjuk, hogy e körútja a mint reánk nézve öröm és megtiszteltetés, ugy ő mlgára nézt valóságos szellemi hódítás volt!

* Az Ö Felsége látogatása emlékére rendezett estély jövedelme 79 frt. 40 kr volt, melyből a kiadások levonása után maradt összeg a helyb. szegények pénzalapja gyarapítására lön fordítva.

* Időjárásunk egy hét óta esős, hideg. Gazdáink az esőt örömmel fogadják, mert a törökbuza sok helyt csak nem egészen kiászott volt, mielőtt szaporított volna E hó 10-kén este azonban oly hideg szél lengett, hogy téli öltönyöket lehetne utcáinkon látni.

* Megjelent Tilsch Jánosnál s minden könyvtárnál kapható: „Györke Állatországa,” miná a közliserést nyert „Györke könyvtárának” IX-ik füzeté. A munka versben és prózában van írva oly könnyű és még is tömört stylben, hogy tan-könyvnek bitran használható. A prózai rész kiegészítéséül szolgál a rövid verseknek s szinte minden egyes állat leírását bővebben adja elő. A munka érdekét a gyermekek előtt nevelni fogják a számos fametszvények is, melyek a nevezetesebb állatok képeit tüntetik elő. Mi azt hisszük, hogy a „Györke könyvtára,” melyből eddig 16,000 példány jelent, e fuzettel nem csak szaporodott, hanem valóban gazdagodott is. A könyv kiállítása csinos és bizonyítja, hogy a lyc. nyomdája is lépést akar tartani az e téren fejlődő izléssel és csinnal. — Ára e fuzetnek 36 pkr.

* Mult hó 24-kén Gy. Sz. Miklós mellelt hajtóadását volt, a hol egy 300 font nehéz medvét ejtettek el, a mely a vidéken sok kárt tett volt.

— Az amerikai postahivatalok figyelmeztetik a levelező közönséget, hogy a címmezésnél latin betűket használjon, mert az amerikai postahivatalnokok a német betűket nem ismerve, innen sok zavar, késedelem és nehezég kelekezik.

— Ö Felsége rendelete szerént azon épületek, a melyekben kisedővő intézetek léteznek, a házbéradóitól mentesek.

— A pénzügyministerium azon államkötelezvények kamatairól szóló nyugtákat, a melyek a tömeges árvatókékekhez tartoznak, a bélyegdíj alól fölmenté.

— Londonban egy földalatti vasutat akarnak építeni, mely az omnibusokkal versenyezzen.

— A Tisza és mellékfolyói szabályozására eddig 22 társaság alakult.

— Az idei dohánytermést Magyarországon igen dűsnak írják.

— Az új-yorki kristálypalota m. hó 14-n roppant nép jelenlétében nagy ünnepélyvel megnyílt.

— Londonban a cab-tulajdonosok fellázadtak. A kormány a vitelbért leszallítá, de ők abba bele nem egyezvén, járataikat megszünteték, mig az előbbi árak vissza nem lesznek állítva.

— A francia kormány újabban azon rendszabályt boesátá ki, miszerint külföldi — s így austriai — kézmivészeknek is csak azon esetben engedi meg a határon átmechtést, ha kimutatják, hogy biztosított foglalkozásra mennek Franciaországba vagy legalább 50 frankkal bírnak.

— Tompa Mihály „Virágregéi” e hó folytán meg fognak jelenni.

— Az összes biradalom 1852-k évről szóló pénzügyi kimutatása megjelent. Az összes bevétel: 224,806,268 frt, az összes kiadás: 274,587,121 frt, a deficit 8,776,299 frttal kevesebb mint volt 1851-ben.

— Pesti lapok komolyan állítják, hogy jelenleg 18 eredeti regény készül különböző írótól, sőt egy része már sajtó alatt is van. Olvasója bizonynyal lesz mindeniknek, csak vevője is legyen.

— A dunagőzhajózási társaság 1852-ben lefelé 246,836 mázsa terhet szállított. 84,000 mázsával többet, mint az azelőtti évben.

M O Z A I K.

* Egy amerikai kiváltságot nyert egy általa fölaltalt egészen sajátos szerkezetű bölesőre, a mely két oszlop közt mint az óra ingája mozog s úgy van készítve, hogy tetszés szerint 24 óráig is ingásban lehet tartani.

* Haas János, bécsi asztalos mester Kaucsuk és guttaperchából hengereket készít, a melyek ajtóék és ablakokra alkalmazva, azok oly pontos zárulását eszközlik, hogy minden legvonalt eltávolítanak, s télen át a meleg levegőt a szobákból elillanni nem engedvén, a tüzszerekben tetemes gazdálkodást eszközölnek. A találmány legfelsőbb helyről kiváltságot nyert.

* Mióta a chinaiak egy elfranciaosodtak, hogy a forradalmat is eltanulták tőlük, intézvényeik államszerkezetük s egész szokásaik az olvasó világban nagy figyelenben részesül. Annalfogva Peryn Pál apostoli missionarius jegyzeteiből a következő czikkecske is igen érdekes lesz. Egy chinai serreg — mond Peryn — rendkívül mulatságos valami. Mig a vezér vagy főnök 8 ember által egy gyaloghintóhan viteli magát, hadteste a legnagyobb rendtelenségben vonul utána, s inkább egy csapat rablóhoz mint katonasághoz hasonlít. Fegyverein kívül mindenik katona egy e sernyőt és egy lámpát visz magával. A hadjárat alatt mindegyiknek koscsira van szüksége — ha a menet terhére válik, mert a lovaglását ő is, lova is megújja. Ha egy katona fegyverét el akarja sütni, fejt fölr fordítja, s ez alatt a másik kanócot tesz a serpenyőre. Egy europai katona 20-szor ló addig, mig egy mandzshukatona egyszer. Furesa hadjárat lehet ez a chinai.

* Egy újabb angol találmányu trágyázás ajánlatik. E szerint a trágya megtrikkítván, csövek által permegekint árasztatik a földre. Kennedy — e trágyázási mód feltalálója — 160 holdnyi területen természetl olasz takarmányfűből a nyári hónapokban 220 nagy ökröt, 460 juhot, 20 lovat és 150 hizósértést tartott ki. N. T.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(187) (1-3)
3939. 1853.

HIRDETÉS.

Sz. kir. Kolozsvár városának Redout épülete, álarczos és máskénti táncvigalmakat adhatási, koresomárlási és vendéglői joggal együtt a f. évi Sz. Mihály naptól kezdődő 3 egymásutáni évekre közárverés útján egy évi bérré 1500 pengő forintban megállított felkiáltási ár mellett közelebről haszonbérbe fog adatni.

Mi is a vállalkozni kívánóknak oly hozzáadással tételik előhírré: hogy az árverés napja közelebről külön hirdetmény útján tudtul fog adatni.

Kolozsvár sz. kir. várossa Tanácsából augusztus 9-kén 1853.
Jónás Ferencz,
h. elnök.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(181) (3-3)

Házeladás.

Kolozsvárt a Hallerkertbeni nagy emetes köépület a vízig rúgó udvarral együtt örök áron és kedvező feltételek mellett eladó, vagy jószággal is elcserelehető. Ugyanott egy eladó gőzkészület is van.

(188) Valóságos persial féregpór:

bolha, palaczkféreg, moly, hangya s több effle féregket pusztító biztos szer található Kolozsvárt

BÁNYAY KÁROLYNÁL

a b. Jósika-ház alatti kereskedésben.

(183) (3-3) A mezei gazdákhöz.

A es. k. kivált első austriai bécsi Biztosító-társulat alóliit főügynöksége tisztelettel hívja fel a jószágtulajdonos, haszonbérlo s mezei gazda urakat, miszerint a folyamban lévő aratás alkalmával szénájokat s más gabonakészletüket biztosítani sziveskedjenek s maguknak szorgalmuk és fáradságuk ezen gyümölcseit kármentesítsék a fennevezett társulat ügynökeinél, és pedig Kolozsvárt: Tilsch János, N. Enyeden: Papp János, Balásfalván: Kovrig Tivadar, Tordán: Timár József uraknál, hol a részvények következőleg fognak kiszámítatni:
Széna- és gabonakészletért a szabadban minden 100 frt után 3 hónapra 1% vagy 1 frt.

Szalmával fedett fa-épületben 45 kr. Zsendelylyel „ „ 36 „ Cseréppel „ „ 20 „ három hónapi időközre.
A legjutányosabb részvények mellett élénk pártolást reméll a bécsi es. k. kivált. első austriai biztosító-társulat főügynöksége.
Szaluszky Constantin.

(184) Eladó szőlő.

A Bornyumban egy 4 fertályos szőlő gyümölcsfákkal ellátva, terméssel együtt eladó. Bővebb tudósítást nyerhetni a felső Szénutczában 73 szám alatt.

(186) Tűzjátéki jelentés.

A jelen hó 8-dikra hirdetett nagy tűz-játék, kedvező időjárás mellett, vasárnap august. 14-kén fog megtörténni a színkörben.

(185) (1-4) Dr. Hartung- fele cs.k. sza chinahéj-olaj badalmazott

a hajnövet megtartására és szépitésére; egy üveg haszn. utm. együtt 50 pkr.

Növény-hajkenőcs a hajnövés fölélesztésére és erősítésére; egy köcsög haszn. utm. együtt 50 pkr.

A dr. Hartung-fele hajnövesztő-szerek, bebizonnyult kitünő jótulajdonságaik s jutányos áraik által igen kedvezőleg különböznek az oly sok részről dicsért macassar-, lapugyökér s minden más egyéb hajolaj és hajkenőcsöktől, s e szerint azok méltán mint nemben a legjobb és legjutányosabk lelkiismeretes ajánlhatatnak. Ez iránti kimeritőbb leírások ingyen szolgáltatnak, és magok a szerek valódi és nem hamisított állapotban kaphatók Kolozsvárt a WOLFF testvérek gyógyszerházában.